

Tot i que van emigrar principalment a Algèria, els valencians també van deixar petja a Amèrica a final del segle XIX i a principi del XX. Als Estats Units, però sobretot a l'Argentina, es van configurar en colònies que sempre van anhelar tornar a la terreta.

Emigrant com l'oroneta

En van ser molts, moltíssims, però encara avui ningú no hi ha posat una xifra. L'emigració dels valencians a Amèrica és un episodi que, tot i la transcendència

que té, resulta difús en la historiografia autòctona. La poca visibilitat del fenomen s'explica, en bona mesura, perquè té poc pes en contraposició amb l'emigració cap a Algèria, do-

cumentada a bastament pels historiadors. Es calcula que entre el 1830 i el 1965, vora 200.000 valencians es van traslladar al país africà per raons econòmiques. Per contra, el 1911, any de l'auge migratori de l'estat espanyol, dels ports valencians només van eixir 5.700 emigrants cap a Amèrica, una xifra ínfima en comparació amb l'allau enregistrada des d'uns altres punts de la península Ibèrica. Algèria, on s'havia anat teixint una densa xarxa de contactes que afavoria la integració dels nousvinguts, va ser durant molt de temps la primera opció dels emigrants valencians.

Durant els anys centrals del segle XIX, l'emigració valenciana als territoris d'ultramar era mínima: tan sols representava entre el 0,2% i el 0,5% de les desplaçaments procedents de l'estat espanyol. Només amb el pas de les dècades es va forjar en el subconscient dels valencians la imatge d'Amèrica com una terra promesa, un bitllet d'anada i incerta tornada en què molts pagesos i obrers esmerçaren tot el patrimoni. Alguns tornaren amb les mans buides; uns altres es van lliurar en cos i ànima a treballar i en retornaren, vint anys després, amb una petita fortuna i una pensió gens negligible; i uns altres, molt pocs, s'hi van quedar per sempre.

L'emigració des del País Valencià cap a Amèrica no fou un fenomen homogeni ni en intensitat ni en direcció. Va anar fluctuant d'acord amb factors tan diversos com l'estabilitat social i econòmica del lloc de destinació, les crisis agràries al País Valencià o la consolidació d'una xarxa de transports —els vaixells de vapor— que afavoriren els desplaçaments. El resultat de tot plegat fou una perdigonada de colònies més o menys consistents i disperses per tot el continent americà. Si a Nova York, l'establiment La Valenciana es convertia en lloc de referència per als provinents del País Valencià, a Trujillo o San Juan

EL TEMPS

Vaixell procedent d'Alacant a punt d'entrar a port a Nova York.

LIST OR MANIFEST OF ALIEN PASSENGERS FOR THE UNITED STATES

Required by the regulations of the Secretary of Commerce and Labor of the United States, under Act of Congress approved February 20, 1907, to be delivered to the United States Immigration Officer by the Commanding Officer of any vessel having arrived at Port of New York

S. P. Alicanti sailing from Valencia, 26 January, 1911

No. of List	NAME IN FULL		Age	Sex	Color of Hair	Color of Eyes	Mable	Bible	Profession	Last Permanent Residence	Place of Birth	Country	City or Town	State	City or Town	No. of Family	By whom sent	Whether ever before in the United States and if so when and where	Whether going to join a relative or friend, and if so, what relation or friend, and his name and complete address
	Family Name	Given Name																	
1	Manuel	Alcazar	34	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
2	Enrique	Alcazar	30	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
3	Jose	Alcazar	27	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
4	Jose	Alcazar	33	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
5	Jose	Alcazar	16	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
6	Julio	Alcazar	39	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
7	Jose	Alcazar	35	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
8	Jose	Alcazar	31	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
9	Jose	Alcazar	32	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
10	Jose	Alcazar	27	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
11	Jose	Alcazar	33	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
12	Jose	Alcazar	19	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
13	Jose	Alcazar	31	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
14	Jose	Alcazar	20	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
15	Jose	Alcazar	30	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
16	Jose	Alcazar	20	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
17	Jose	Alcazar	12	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
18	Jose	Alcazar	17	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
19	Jose	Alcazar	35	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
20	Jose	Alcazar	31	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
21	Jose	Alcazar	40	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
22	Jose	Alcazar	48	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
23	Jose	Alcazar	17	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
24	Jose	Alcazar	13	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
25	Jose	Alcazar	17	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
26	Jose	Alcazar	36	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
27	Jose	Alcazar	15	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
28	Jose	Alcazar	42	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
29	Jose	Alcazar	17	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		
30	Jose	Alcazar	17	M	Black	Blue				Spain	Spain	Alcazar	Alcazar	Spain	Alcazar	1	Self		

Lista d'emigrants arribats a port.

–a l'Argentina– es configuraven els embrions d'allò que després foren cases regionals valencianes.

Historiadors com ara César Yañez Gallardo, de la Universitat Autònoma de Barcelona, han datat les diverses etapes per què passà l'emigració valenciana. D'un primer període, els anys 60 del segle XIX, en què es

registrà un tímida arribada de comerciants a Santiago de Cuba –poc més que testimonial, si la comparem amb la presència catalana–, es va passar a la segona meitat dels anys 70, en què l'Argentina comença a consolidar-se com a principal destinació. A partir d'aquell moment i fins al final de la Primera Guerra Mundial, es viuen

els anys d'esplendor de l'emigració ultramarina. Diverses raons ho expliquen: d'una banda, els cultius al País Valencià sofreixen una crisi agreujada per la fil·loxera, que va eliminar la vinya i que va afectar molt especialment la comarca de la Marina; d'una altra banda, la inestabilitat a la Mediterrània –derivada del conflicte

Més enllà d'Algèria

La debilitat dels fluxos d'emigració des del País Valencià cap a Amèrica no s'explica tan sols per la preponderància d'Algèria com a lloc de destinació. Els valencians, al contrari que els catalans, només havien participat residualment en el comerç amb les Índies durant el segle XVIII. La migradesa d'aquells primers intercanvis va forjar l'escàs interès valencià per Amèrica durant el segle següent. Al cap i a la fi, els comerciants constitueixen el component

fonamental del flux migratori en aquell primer període i el País Valencià no es va implicar en aquells intercanvis, tal com ha apuntat l'historiador Josep M. Delgado Ribas, de la Universitat Autònoma de Barcelona. A aquesta raó, caldria afegir-n'hi unes altres, com diu també Delgado Ribas: l'absència al litoral valencià d'un port en condicions per a embarcar emigrants; la utilització de Cadis com a port d'eixida dels productes valencians destinats a l'exportació; o la poca representativitat que tenien en l'organització mercantil valenciana formes societàries com la comanda, que constituïren la base de la diàspora mercantil a les Índies.

